

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. birželio 13 d.
(OR. fr, en)

9760/22

ECOFIN 549
UEM 153
SOC 344
EMPL 226
COMPET 447
ENV 545
EDUC 217
RECH 340
ENER 256
JAI 810
GENDER 89
ANTIDISCRIM 69
JEUN 100
SAN 345

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 9412/22 - COM(2022) 604 final

Dalykas: Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2022 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kipro stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2022) 604 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir kuriam pritarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2022 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kipro stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė³. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Priemone prisidedama prie ekonomikos atsigavimo ir tvarių ir augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu didinant valstybių narių ekonomikos atsparumą ir potencialų augimą. Ja taip pat padedama stiprinti tvarią viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu. Kiekvienai valstybei narei pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę skiriamas didžiausias finansinis įnašas bus atnaujintas 2022 m. birželio mėn., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies;

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (2) 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2022 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Joje tinkamai atsižvelgta į 2021 m. gegužės 7 d. pasirašytą Porto socialinį įsipareigojimą toliau įgyvendinti 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2022 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytus prioritetus. 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Kipras nurodytas kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir Pasiūlymą dėl 2022 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁴ (toliau – 2022 m. rekomendacija dėl euro zonos) Taryba priėmė 2022 m. balandžio 5 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2022 m. kovo 14 d.;

⁴ 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C 153, 2022 4 7, p. 1).

- (3) geopolitines ir ekonomines aplinkybes labai pakeitė po pasaulinės pandemijos įvykusi Rusijos invazija į Ukrainą. Invazijos poveikis valstybių narių ekonomikai pasireiškė, *inter alia*, aukštesnėmis energijos, maisto produktų bei žaliavų kainomis ir prastesnėmis augimo perspektyvomis. Aukštesnės energijos kainos ypač slegia pažeidžiamiausius namų ūkius, kurie patiria energijos nepriteklių arba kuriems jis gresia, taip pat įmones, kurios labiausiai pažeidžiamos energijos kainų šuolių. Be to, į Sąjungą atvyksta kaip niekada daug pabėgėlių iš Ukrainos. Dėl Rusijos agresijos karo kilusios ekonominės pasekmės valstybes nares paveikė nevienodai. Šiomis aplinkybėmis 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382⁵ pirmą kartą pradėta taikyti Tarybos direktyva 2001/55/EB⁶, iš Ukrainos perkeltiems asmenims suteikiant teisę teisėtai būti Sąjungoje, taip pat galimybę mokytis, dalyvauti darbo rinkoje, gauti sveikatos priežiūros paslaugas, būstą ir socialinę paramą.

⁵ 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1).

⁶ 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, 2001 8 7, p. 12).

- (4) atsižvelgiant į sparčiai kintančią ekonominę ir geopolitinę padėtį ir kaip išdėstyta 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje, 2022 m. Europos semestras – plataus masto ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema – atnaujinamas ir kartu pritaikomas prie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo reikalavimų. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, itin svarbu įgyvendinti priimtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, pateiktas per 2019 m. ir 2020 m. Europos semestro ciklus, arba į didelę jų dalį. 2019 m. ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius, šalia kitų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų iki tokių peržiūrėtų, atnaujintų ar iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pateikimo datos;
- (5) nuo 2020 m. kovo mėn. taikoma bendroji nukrypti leidžianti Stabilumo ir augimo pakto išlyga. 2021 m. kovo 3 d. komunikate „Vieni metai nuo COVID-19 protrūkio. Fiskalinės politikos atsakas“ Komisija išdėstė nuomonę, kad sprendimas nutraukti bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą arba ją toliau taikyti turėtų būti priimamas atlikus bendrą ekonominės padėties vertinimą, kurio vienas iš pagrindinių kiekybinių kriterijų būtų Sąjungos arba euro zonos ekonominės veiklos mastas, palyginti su iki krizės (2019 m. pabaigoje) buvusiu mastu. Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą pratęsti 2023 m. būtų pagrįsta dėl didesnio neapibrėžtumo ir didelės neigiamų ekonominės perspektyvos pokyčių rizikos karo Europoje aplinkybėmis, dėl precedento neturinčių energijos kainų šuolių ir tolesnių tiekimo grandinės sutrikimų;

- (6) laikantis 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijoje⁷, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Kipro stabilumo programos, pateikto požiūrio, bendrą fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negražintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu⁸. Be bendros fiskalinės politikos krypties, siekiant įvertinti, ar nacionalinė fiskalinė politika yra apdairi, o jos sudėtis yra palanki tvariam atsigavimui, suderinamam su žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų tikslais, dėmesys taip pat skiriamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų⁹ pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones) ir investicijų raidai;

⁷ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Kipro stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 58).

⁸ Šioje rekomendacijoje pateikiami fiskalinės politikos krypties ir jos komponentų įverčiai yra Komisijos įverčiai, grindžiami prielaidomis, kuriomis pagrįsta Komisijos 2022 m. pavasario prognozė. Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

⁹ Nefinansuojamų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ar kitų Sąjungos fondų lėšomis.

- (7) 2022 m. kovo 2 d. Komisija priėmė komunikatą ir jame pateikė plataus pobūdžio 2023 m. fiskalinės politikos gairių (toliau – fiskalinės gairės), kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Remdamasi 2022 m. žiemos prognozėje pateikta makroekonominė perspektyva, Komisija pažymėjo, kad atrodytų tinkama 2023 m. pereiti nuo 2020–2022 m. bendros remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties prie iš esmės neutralios bendros fiskalinės politikos krypties, tuo pat metu būnant pasirengus reaguoti į kintančią ekonominę padėtį. Komisija paskelbė, kad konkrečioms valstybėms narėms 2023 m. ir toliau turėtų būti teikiamos skirtingos fiskalinės rekomendacijos ir turėtų būti atsižvelgta į galimą tarpvalstybinį šalutinį poveikį. Komisija paprašė valstybių narių atsižvelgti į šias gaires savo stabilumo ir konvergencijos programose. Komisija įsipareigojo atidžiai stebėti ekonominius pokyčius ir prireikus pritaikyti politikos gaires, vėliausiai – 2022 m. gegužės mėn. pabaigoje skelbiamame Europos semestro pavasario dokumentų rinkinyje;
- (8) kalbant apie fiskalines gaires, 2023 m. fiskalinėmis rekomendacijomis atsižvelgiama į prastesnę ekonominę perspektyvą, didesnę neapibrėžtumą ir papildomą neigiamų pokyčių riziką, taip pat į didesnę infliaciją, palyginti su Komisijos 2022 m. žiemos prognoze. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, fiskalinis atsakas turi būti didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą ir išlaikyti pažeidžiamiausių namų ūkių perkamąją galią, kad būtų galima sušvelninti energijos kainų šuolio poveikį ir padėti apriboti antrinio poveikio infliacinį spaudimą taikant tikslines ir laikinas priemones. Fiskalinė politika turi likti lanksti, kad būtų galima prisitaikyti prie greitai kintančių aplinkybių, įskaitant iššūkius, kylančius dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, susijusius su gynyba ir saugumu, ir turi skirtis valstybėse narėse priklausomai nuo jų fiskalinės ir ekonominės padėties, įskaitant krizės poveikį joms ir iš Ukrainos perkeltų asmenų srautą į jas;

- (9) 2021 m. gegužės 17 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Kipras Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 20 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo¹⁰. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo Komisijos sprendimo priėmimo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį, kuriame būtų nurodyta, kad Kipras patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosioms pasiekti priimtoms priemonės turi likti nepanaikintos;
- (10) laikydamasis Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnyje nustatyto termino, 2022 m. gegužės 5 d. Kipras pateikė 2022 m. nacionalinę reformų programą, o 2022 m. gegužės 2 d. – 2022 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2022 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Kipro du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

¹⁰ Dok. ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1.

- (11) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė 2022 m. Kipro ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019 m., 2020 m. ir 2021 m. Tarybos priimtas jam skirtas rekomendacijas, ir, remiantis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatu suvestine, apžvelgta, kaip Kipras įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai, įskaitant dėl Rusijos invazijos į Ukrainą kylančius uždavinius. Be to, joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;
- (12) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Kipro apžvalgą ir 2022 m. gegužės 23 d. paskelbė jos rezultatus. Komisija padarė išvadą, kad Kipre yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Konkrečiai, didelis einamosios sąskaitos deficitas per COVID-19 krizę dar labiau padidėjo, o tai sudarė papildomą našta jau ir taip didelei išorės, viešojo ir privačiojo sektorių skolai; be to, nepaisant didelio neveiksnių paskolų finansų sektoriuje sumažinimo, jų tebėra daug;

(13) 2020 m. liepos 20 d. rekomendacijoje¹¹ Taryba rekomendavo Kiprui, laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, 2020 m. ir 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su COVID-19 pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Ji taip pat rekomendavo Kiprui, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Kipro valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,8 % BVP 2020 m. iki 1,7 % 2021 m. Kipro fiskalinės politikos atsaku 2021 m. remtas ekonomikos atsigavimas, o laikinų neatidėliotinų priemonių apimtis sumažėjo nuo 3,6 % BVP 2020 m. iki 3,0 % 2021 m. Priemonės, kurių Kipras ėmėsi 2021 m., atitiko 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendaciją. Diskrecinės biudžeto priemonės, kurias Vyriausybė priėmė 2020 m. ir 2021 m., buvo laikinos arba derinamos su kompensacinėmis priemonėmis. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, valdžios sektoriaus bendroji skola sumažėjo nuo 115,0 % BVP 2020 m. iki 103,6 % BVP 2021 m.;

¹¹ 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendacija dėl 2020 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Kipro stabilumo programos (OL C 282, 2020 8 26, p. 82).

(14) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2022 m. stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra realistiškas. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2022 m. išaugs 2,7 %, o 2023 m. – 3,8 %. Tuo tarpu Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas mažesnis realiojo BVP augimas – 2,3 % 2022 m. ir 3,5 % 2023 m. Tai susiję su tuo, kad Komisijos prognozėje numatoma mažesnė išorės paklausa, taigi, grynojo eksporto poveikis, palyginti su 2022 m. stabilumo programoje numatytu nedideliu poveikiu, bus neigiamas. 2022 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad 2022 m. Kipro biudžetas taps subalansuotas, o 2023 m. bus 0,4 % BVP biudžeto perteklius. 2022 m. pagerėjimas daugiausia susijęs su daugumos neatidėliotinių priemonių taikymo nutraukimu. 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP 2022 m. sumažės iki 93,9 %, o 2023 m. – iki 88,2 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2022 m. ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas atitinkamai sudarys 0,3 % BVP ir 0,2 % BVP. Šie skaičiai yra mažesni nei 2022 m. stabilumo programoje prognozuojami skaičiai daugiausia dėl Komisijos prognozėje pateiktų konservatyvesnių mokesčių pajamų projekcijų. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP iš esmės panašus: 93,9 % 2022 m. ir 88,8 % 2023 m. Remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze, šiuo metu numatoma, kad vidutinės trukmės laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimtys augimo vidurkis bus 2,6 %. Tačiau tas įvertis neapima ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų Kipro ekonomikos augimą, poveikio;

- (15) 2022 m. Vyriausybė palaipsniui panaikino daugumą priemonių, kurių imtasi reaguojant į COVID-19 krizę, taigi numatoma, kad laikinų neatidėliotinių priemonių apimtis sumažės nuo 3,0 % BVP 2021 m. iki 0,4 % 2022 m. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį daro priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su ekonominiu ir socialiniu energijos kainų kilimo poveikiu; Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad jos sudaro 0,2 % BVP 2022 m., o 2023 m. jos turėtų būti palaipsniui panaikintos¹². Tas priemones daugiausia sudaro socialiniai pervedimai skurdesniems namų ūkiams, netiesioginių energijos vartojimo mokesčių mažinimas ir viršutinių ribų mažmeninėms bei didmeninėms kainoms nustatymas. Paskelbta, kad tos priemonės yra laikinos. Vis dėlto, jei energijos kainos 2023 m. liks aukštos, kai kurios iš tų priemonių galėtų būti tęsiamos. Kai kurios iš tų priemonių, visų pirma elektros energijos mokesčio tarifo sumažinimas namų ūkiams, vartotojams taikomų tarifų kainų sumažinimas ir naftai taikomo akcizo sumažinimas, nėra tikslinės. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidos, kurios, kaip numatoma Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje, 2022 m. sudarys 0,1 % BVP, o 2023 m. – 0,2 % BVP¹³;

¹² Šie skaičiai rodo tų priemonių, kurių imtasi nuo 2021 m. rudens, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹³ Daroma prielaida, kad bendras iš Ukrainos į Sąjungą perkeltų asmenų skaičius iki 2022 m. pabaigos palaipsniui pasieks 6 mln., o jų geografinio pasiskirstymo įverčiai apskaičiuojami remiantis esamos diasporos dydžiu, santykinu priimančiosios valstybės narės gyventojų skaičiumi ir faktiniu iš Ukrainos perkeltų asmenų pasiskirstymu visoje Sąjungoje nuo 2022 m. kovo mėn. Biudžeto išlaidų vienam asmeniui įverčiai yra grindžiami Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtu mikromodeliavimo modeliu „Euromod“ ir apskaičiuoti atsižvelgiant tiek į piniginius pervedimus, į kuriuos asmenys gali turėti teisę, tiek į išmokas natūra, pavyzdžiui, švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

- (16) 2021 m. birželio 18 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Kiprui 2022 m. išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Taryba Kiprui taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę ir fiskalinį tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu ir tuo pat metu didinti investicijas siekiant padidinti augimo potencialą;
- (17) remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze ir 2022 m. Kipro stabilumo programoje pateikta informacija, numatoma, kad 2022 m. fiskalinės politikos kryptis bus stabdomoji – +0,9 % BVP, o Taryba rekomendavo remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį¹⁴. Kipras planuoja toliau remti ekonomikos atsigavimą pasinaudodamas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone papildomoms investicijoms finansuoti, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2021 m., turėtų padidėti 0,7 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,6 procentinio punkto¹⁵. Todėl Kipras neplanuoja išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai 2022 m. turėtų sudaryti 1,1 procentinio punkto. Tai apima priemonių, kuriomis siekiama mažinti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį, papildomą poveikį (0,1 % BVP), taip pat iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidas (0,1 % BVP).

¹⁴ Teigiamas rodiklio ženklas atitinka pernelyg mažą pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinės trukmės laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo stabdomąją fiskalinę politiką.

¹⁵ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,0 procentinio punkto BVP neutralų poveikį.

- (18) Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje pagal nesikeičiančios politikos prielaidą numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus +0,1 % BVP¹⁶. Numatoma, kad Kipras 2023 m. toliau naudosis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis papildomoms investicijoms, kuriomis remiamas atsigavimas, finansuoti. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2022 m., turėtų padidėti 0,3 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto¹⁷. Be to, numatoma, kad 2023 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimas turės iš esmės neutralų 0,1 procentinio punkto poveikį bendrai fiskalinės politikos kryptčiai. Tai apima poveikį, kurį turės priemonių, kuriomis reaguojama į pakilusias energijos kainas, laipsniškas panaikinimas (0,2 % BVP) ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo papildomos išlaidos (0,1 % BVP);
- (19) 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus perteklius palaipsniui didės iki 1,5 % BVP 2024 m. ir 1,7 % iki 2025 m. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas per programos laikotarpį liks mažesnis negu 3 % BVP. Šiose projekcijose daroma prielaida, kad tam tikros viešosios išlaidos, visų pirma subsidijos, mažės ir kad kitų išlaidų, įskaitant tarpinį vartojimą ir socialinius pervedimus natūra, augimas bus ribotas. Taip pat numatoma, kad, 2022 m. pasiekusios aukščiausią tašką, viešosios investicijos, išreikštos BVP procentine dalimi, sumažės. 2022 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP iki 2025 m. sumažės, konkrečiai iki 81 % 2024 m. ir iki 76,7 % 2025 m. Remiantis Komisijos analize, skolos tvarumo rizika vidutinės trukmės laikotarpiu atrodo vidutinė;

¹⁶ Teigiamas rodiklio ženklas atitinka pernelyg mažą pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinės trukmės laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo stabdomąją fiskalinę politiką.

¹⁷ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,2 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį.

- (20) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų su preliminariu įgyvendinimo tvarkaraščiu – iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. Jos padeda spręsti visus ekonominius ir socialinius uždavinius, 2019 m. ir 2020 m. per Europos semestrą nustatytus Kiprui skirtose Tarybos rekomendacijose, papildant visas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, kurios pateiktos iki ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priėmimo datos, arba didelę šių uždavinių dalį. Visų pirma šie uždaviniai yra susiję su viešaisiais finansais ir sveikatos priežiūra, darbo rinka ir socialine politika, švietimu ir įgūdžiais, viešosiomis ir privačiosiomis investicijomis, žaliaja ir skaitmenine pertvarkomis, taip pat su struktūrinėmis reformomis, kuriomis siekiama gerinti viešojo sektoriaus veikimą, kovoti su korupcija ir sudaryti geresnes sąlygas neveiksnioms paskoloms mažinti bankų sektoriuje;
- (21) tikimasi, kad įgyvendinant Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą bus prisidedama prie tolesnės žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų pažangos. Priemonėms, kuriomis Kipre remiamas klimato srities tikslų įgyvendinimas, skiriama 41 % visų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano asignavimų, o priemonėms, kuriomis remiamas skaitmeninių tikslų įgyvendinimas – 23 % visų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano asignavimų. Visapusiškas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas laikantis atitinkamų tarpinių ir siektinų reikšmių padės Kiprui greitai atsigausti nuo COVID-19 krizės padarinių ir kartu sustiprins jo atsparumą. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą už ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą platesnę ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

- (22) 2021 m. gruodžio 30 d. Kipras pateikė Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1060¹⁸ numatytą partnerystės sutartį ir kitas sanglaudos politikos programas. Laikydamasis Reglamento (ES) 2021/1060, Kipras, programuodamas 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondų lėšas, turi atsižvelgti į atitinkamas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas. Tai yra iš sanglaudos politikos fondų gautinos finansinės paramos veiksmingumo gerinimo ir kuo didesnės pridėtinės vertės užtikrinimo prielaida, be to, taip skatinamas šių sanglaudos politikos fondų ir kitų Sąjungos priemonių bei fondų tarpusavio koordinavimas, papildomumas ir darna. Sėkmingas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir sanglaudos politikos programų įgyvendinimas taip pat priklauso nuo to, ar bus pašalintos kliūtys investicijoms, kad būtų remiamos žalioji ir skaitmeninė pertvarkos ir subalansuotas teritorinis vystymasis;

¹⁸ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 321, 2021 6 30, p. 159).

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, Kiprui kyla papildomas uždavinys, susijęs su valstybės įmonių valdymu. Valdymo sistemoje yra spragų, susijusių su tarptautiniais standartais (pvz., Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos gairėmis dėl valstybės įmonių valdymo, Pasaulio banko priemonių rinkiniu dėl valstybės įmonių valdymo), ir jos daro neigiamą poveikį Kipro našumui ir verslo aplinkai. Visų pirma valstybės įmonių veiksmingumą ir efektyvumą padidintų didesnis skaidrumas ir didesnė atskaitomybė už finansinius rezultatus ir viešuosius tikslus. Jų veiksmingumą ir efektyvumą taip didintų gerosios praktikos taikymas, pavyzdžiui, nuopelnais grindžiamas ir skaidrus skyrimo į valstybės įmonių valdymo organus procesas ir į politiką orientuotoms ministerijoms priklausančios valstybės įmonės nuosavybės perdavimas specialiai centrinei įstaigai. Atvėrus komerciškai perspektyvias rinkas, kuriose valstybės įmonės šiuo metu užima dominuojančią padėtį (pvz., energijos rinka), šios rinkos taptų veiksmingesnės, paspartintų žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir padėtų įvairinti ekonomiką. Imantis su valstybės įmonėmis susijusių veiksmų, valdymas Kipre taptų veiksmingesnis, o rinka būtų teisingesnė ir skaidresnė vietos ir užsienio įmonėms. Tokie veiksmai atitiktų ilgalaikės Kipro strategijos tikslus ir veiksmų planą, kuriuo ši strategija grindžiama (iniciatyvos sritis „Modernizuoti valstybės įmones ir kurti tinkamas paskatas inovacijoms ir veiksmingumui“). Valstybės įmonių valdymui gerinti skirta politika gali padėti mažinti valstybės skolą, nes geresnis valstybės įmonių valdymas padidintų viešojo sektoriaus veiksmingumą. Be to, ji gali padėti pagerinti verslo aplinką ir padidinti potencialų augimą;

- (24) reaguojant į Versalio deklaracijoje Sąjungos valstybių ar vyriausybių vadovų suteiktą įgaliojimą, Komisijos pasiūlymu dėl plano „REPowerEU“ siekiama kuo greičiau palaipsniui panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro importo iš Rusijos. Šiuo tikslu Komisija, palaikydama dialogą su valstybėmis narėmis, ketina nustatyti tinkamiausius nacionalinio, regioninio ir Sąjungos masto projektus, investicijas ir reformas. Šiomis priemonėmis siekiama mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir atsisakyti iškastinio kuro importo iš Rusijos;

(25) Kipras galėtų dar geriau ir greičiau panaudoti visą atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialą visų pirma toliau paprastindamas leidimų išdavimo procedūras ir toliau investuodamas į saulės energijos gamybos įrenginius. Šiuo metu Kipre dujos nenaudojamos, o nafta sudaro 85,6 % energijos rūšių derinio. Atsižvelgiant į pasaulio rinkose labai svyruojančias energijos kainas, Kipro ekonomikos tvarumui išlaikyti labai svarbu mažinti didelę priklausomybę nuo naftos. Naftos tiekimas visiškai priklauso nuo importo, tačiau naftos importas iš Rusijos sudaro tik 1 % ir yra gerokai mažesnis už Sąjungos vidurkį (23 %)¹⁹. Siekiant įvairinti energijos tiekimą ir mažinti priklausomybę nuo importo, Kiprui būtų naudinga sparčiau plėtoti dujų importo infrastruktūrą, kuri ateityje galėtų būti pritaikyta vandeniliui, dujotiekio jungtį, kuri ateityje taip pat bus pritaikyta vandeniliui, ir elektros energetikos sistemų jungtis, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrai. Be to, neseniai atrasti dujų telkiniai jūroje Kiprui suteikia puikią galimybę toliau didinti energetinę nepriklausomybę kartu stengiantis sparčiau įgyvendinti priemones, susijusias su atsinaujinančiais energijos ištekliais ir energijos vartojimo efektyvumu. Rekomenduojama investuoti į naują su dujomis susijusią infrastruktūrą ir tinklus siekiant, kai įmanoma, parengti juos ateities iššūkiams ir užtikrinti ilgalaikį jų tvarumą, kai ateityje bus keičiama jų paskirtis ir pereinama prie tvaraus kuro. Be to, efektyvaus energijos vartojimo politika galėtų būti išplėsta ir sparčiau vykdoma, be kita ko, transporto sektoriuje. Taip pat tikimasi, kad efektyvaus energijos vartojimo priemonės padės spręsti didelės energijos nepriteklių patiriančių gyventojų dalies (20,9 %) problemą, be kita ko, kai tikslinga, naudojant sanglaudos politikos fondų lėšas. Kad Kipras pasiektų 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus reikės toliau didinti užmojus mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą ir energijos vartojimo efektyvumą;

¹⁹ Eurostato duomenys (2020 m.), gamtinių dujų, naftos ir akmens anglių importo iš Rusijos dalis, palyginti su bendru atitinkamu importu. Apskaičiuojant bendro ES 27 valstybių narių importo vidurkį remiamasi importo iš ne ES 27 šalių duomenimis. Kipro atveju bendras importas apima ES vidaus prekybą. Naftos importą sudaro žalia nafta ir perdirbti naftos produktai.

- (26) nors dėl spartesnio perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir iškastinio kuro atsisakymo keliuose sektoriuose susidarys didelių restruktūrizavimo išlaidų, tam, kad sumažintų socioekonominių pertvarkos poveikį labiausiai paveiktuose regionuose, įgyvendindamas sanglaudos politiką Kipras gali pasinaudoti Teisingos pertvarkos mechanizmu. Be to, siekdamas pagerinti įsidarbinimo galimybes ir sustiprinti socialinę sanglaudą, Kipras gali pasinaudoti „Europos socialiniu fondu +“, įsteigtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1057²⁰;
- (27) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2022 m. stabilumo programą, o jos nuomonė²¹ atspindėta 1 rekomendacijoje;
- (28) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksnių 2022 m. rekomendacijoje dėl euro zonos išdėstytoms rekomendacijoms įgyvendinti. Kipro atveju tai konkrečiai atspindėta 1 ir 2 rekomendacijose;

²⁰ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013 (OL L 231, 2021 6 30, p. 21).

²¹ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

(29) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2022 m. nacionalinę reformų programą ir 2022 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijose. 1 ir 2 rekomendacijomis taip pat prisidedama prie 2022 m. rekomendacijos dėl euro zonos, ypač jos pirmos ir ketvirtos rekomendacijų, įgyvendinimo. 1 rekomendacijoje nurodytos fiskalinės politikos priemonės padeda, *inter alia*, naikinti su didele valdžios sektoriaus skola susijusį disbalansą. 2 rekomendacijoje nurodytos politikos priemonės padeda, *inter alia*, naikinti su didele privačiojo sektoriaus skola susijusį disbalansą, ribojant perteklinį privačiojo sektoriaus skolinimąsi. Be to, jos padeda naikinti disbalansą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola ir einamąja sąskaita, diversifikuojant ekonomiką, taip pat disbalansą, susijusį su dideliu susikaupusių neveiksnių paskolų kiekiu. 3 rekomendacijoje nurodyta politika padeda, *inter alia*, mažinti disbalansą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola, didinant valdžios sektoriaus veiksmingumą ir ilgalaikį augimą, ir disbalansą, susijusį su privačiojo sektoriaus ir išorės skola, didinant ilgalaikį augimą. 4 rekomendacijoje nurodyta politika padeda, *inter alia*, spręsti su didele išorės skola susijusio pažeidžiamumo problemą ilguoju laikotarpiu,

REKOMENDUOJA Kiprui 2022 m. ir 2023 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Būti pasirengusiam einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Laikotarpiu po 2023 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę.

2. Toliau įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą laikantis tarpinių ir siektinų reikšmių, įtrauktų į 2021 m. liepos 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą. Kuo greičiau baigti derybas su Komisija dėl 2021–2027 m. sanglaudos politikos programavimo dokumentų, kad būtų galima pradėti juos įgyvendinti.
3. Imtis priemonių valstybės įmonių valdymui gerinti pagal tarptautinius standartus.
4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir toliau įvairinti energijos tiekimą. Paspirtinti perėjimą prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo, visų pirma toliau paprastinant leidimų išdavimo procedūras ir plečiant fotovoltinės įrangos naudojimą. Plėtoti energetikos tinklų jungtis su kaimyninėmis šalimis, kartu plečiant ir spartinant efektyvaus energijos vartojimo priemones, be kita ko, transporto sektoriuje.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
